

Justitiedepartementet
Rosenbad 4
103 33 Stockholm

med e-post: lisa.englund.krafft@regeringskansliet.se

Mediegrundlagskommitténs betänkande - Ändrade mediegrundlagar (SOU 2016:58)

Given tillfälle inkommer Schibsted Sverige AB ("Schibsted") här med yttrande ("Yttrandet") över rubricerat betänkande ("Betänkandet"). Schibsted lämnar nedan ett antal synpunkter på Betänkandet. Yttrandet avgränsas till kommentarer avseende vissa av de förslag som framgår av Betänkandet.

Synpunkter på Kommitténs förslag

1) Översyn av språket och strukturen

Schibsted noterar att Kommittén har haft i uppgift att göra en såväl språklig som strukturell översyn av TF och YGL i syfte att förtydliga och göra bestämmelserna mer lättillämpade, samt att anpassa dem till ett modernare språkbruk.

Vad gäller strukturen har Schibsted inget att invända mot förslaget att man, i syfte att förtydliga, delar upp kapitel och paragrafer och placerar dem där de passar systematiskt bättre in, eller att man gör en översyn av de nuvarande kapitelrubrikerna enligt Kommitténs förslag.

Avseende den språkliga genomgången har Schibsted inget att invända mot de i Betänkandet nämnda föreslagna ändringarna, t.ex. att "juryman" ersätts med "juryledamot" i syfte att bli mer könsneutralt. Det bör dock framhållas, precis som nämns i Betänkandet, att förändringar och anpassningar som görs av TF och YGL måste göras med varsamhet så att eventuella betydelseförskjutningar undviks. Det är mycket viktigt att lagstiftaren även i övrigt är mycket observant på sådana ändringar som riskerar att få till effekt att en reglering försvagas eller att utrymmet för tillämpningen av densamma kan snävas av. Detta gäller naturligtvis såväl språkliga som strukturella förändringar.

2) Översyn av databasregeln

2.1 Villkoren för automatiskt grundlagsskydd

Mot bakgrund av det växande behovet av att skilja ansvarstagande från icke-ansvarstagande aktörer som publicerar innehåll på Internet delar Schibsted Kommitténs uppfattning, att behovet av att traditionella massmedier med ansvariga utgivare m.m. fortsatt ska ha en särställning genom att skyddas automatiskt av mediegrundlagarna. Det vill säga att det även fortsättningsvis bör finnas en uppdelning mellan sådana aktörer som omfattas av automatiskt grundlagsskydd å ena sidan (dvs. att skyddet "följer med"

om aktören väljer att publicera sig även i en digital kanal, t.ex. Svenska Dagbladets publiceringar på SvD.se) och andra aktörer å den andra. Det är med detta sagt dock mycket viktigt att möjligheten för aktörer som inte omfattas av det automatiska grundlagsskyddet, men som vill ikläda sig bl.a. det ensamansvar som en ansvarig utgivare innebär, även fortsatt har vidsträckta möjligheter att ansöka om, och erhålla, ett utgivningsbevis och därmed uppnå ett motsvarande skydd.

Schibsted tillstyrker Kommitténs förslag att det automatiska grundlagsskyddet enligt databasregeln inte bör utvidgas till att omfatta sådana aktörer som inte är intresserade av att ikläda sig det ansvar som skyddet innebär i databaser.

Oaktat Schibsted tillstyrker Kommitténs förslag vill Schibsted framhålla att det finns en utmaning med att det automatiska grundlagsskyddet, i fallet med nyhetstjänster av tidningskarkitär, är villkorat av att publikationen i fråga även ges ut i pappersformat. I en tid då allt fler renodlat digitala produkter och tjänster med ett journalistisk innehåll, en redaktion och en utsedd ansvarig utgivare etableras, framstår detta villkor som otidsenligt.

Om ett massmedieföretag som tillhandahåller en digital nyhetstjänst av tidningskarkitär på grund av t.ex. ett administrativt förbiseende skulle brista i sitt ansökningssförfarande, eller helt missa att skicka in en ansökan om utgivningsbevis, skulle detta med nuvarande ordning innebära att vad som publiceras på tjänsten inte omfattas av något grundlagsskydd. Ett exempel på en sådan tjänst som inte har någon utgivning i papper och därför skulle kunna drabbas i en sådan situation är Omni.se (som ingår bland Schibsteds publicistiska verksamheter, men det finns naturligtvis många fler).

Schibsted skulle mot denna bakgrund välkomna en ordning där nyhetstjänster som till sin karaktär är sådana att de förtjänar grundlagsordningens skydd inte riskerar att drabbas av att stå utan skydd på grund av till exempel administrativa förbiseenden. Det skulle här kunna göras en analogi till vad Kommittén anför om effekten av ett bristande avskiljande mellan en grundlagsskyddad databas och ett icke förhandsmodererat kommentarsfält, dvs. att det trots en (sådan) brist föreligger bör finnas ett skydd för sådant innehåll på en databas där det klart framstår att det kommer från den som bedriver databasverksamheten, se 2.2. nedan.

2.2 Användarkommentarer och annat omodererat material

Schibsted delar uppfattningen att det är av vikt att massmedieföretag efterträvar tydlighet avseende vilka delar av det publicerade innehållet på dess webbplats som faller under den ansvarige utgivarens ansvar, och vad som utgör externt icke förhandsmodererat, innehåll som ej omfattas av grundlagsskyddet enligt 1 kap 9 § YGL. Av särskilt intresse är här den typ av interaktiva ytor på publicisters webbplatser, som kommentarsfält utgör. Dvs. sådana ytor där webbplatsens besökare kan publicera kommentarer (typiskt sett avseende innehållet på webbplatsen), vilka blir tillgängliga i samma ögonblick som de skrivs.

Exakt hur avskiljandet mellan dessa bägge ytor på en webbplats ska utformas kan naturligtvis variera beroende på webbplatsens utformning. Detta är enligt Schibsteds uppfattning inte heller något som ska detaljregleras i lag, primärt med hänvisning till att en sådan reglering riskerar att snabbt bli obsolet genom teknikens utveckling. Schibsted delar

därmed Kommitténs bedömning att det inte finns skäl att i lagtext ange hur ett avskiljande av det redaktionella materialet ska ske för att grundlagsskyddet ska gälla.

Schibsted välkomnar vidare Kommitténs förslag att effekten av ett trots allt bristande avskiljande mellan en grundlagsskyddad databas och ett icke förhandsmoderat kommentarsfält eller motsvarande inte ska vara att grundlagsskyddet i sin helhet för databasen faller. Att skyddet ska bestå för sådant innehåll *där det klart framstår att det kommer från den som bedriver databasverksamheten* är enligt Schibsted en mycket viktig princip. Se även motsvarande resonemang avseende effekten av en bristande/utebliven ansökan om utgivningsbevis för rent digitala nyhetstjänster i 2.1 ovan.

Schibsted tillstyrker Kommitténs förslag att en regel bör införas som klargör att grundlagsskydd gäller för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten, och att detta ska gälla även om viss information i databasen har tillförts av annan än den som driver databasen.

2.3 *Massmedieföretagens avskilda ytor på sociala medier*

Schibsted konstaterar att Kommitténs inställning är att uppfattningen att innehåll på massmediers avskilda ytor på sociala medier, typiskt sett så kallade konton, saknar grundlagsskydd kan ifrågasättas, och att det saknas starka skäl att ändra lagstiftningen när det gäller frågor rörande massmedieföretagens publiceringar på sådana ytor. Schibsted kan i denna del endast konstatera att massmedieföretag vid användandet av denna typ av publiceringskanal, genom att acceptera tillhandahållarens användarvillkor, på ett omfattande sätt avhänder sig rådigheten över innehållet. Vad Kommittén anför om att tillhandahållaren av tjänsten/plattformen i praktiken ändå sällan ändrar det av massmedieföretaget producerade innehållet på dessa ytor är må hända korrekt men torde inte påverka synen på det rättsliga skyddets omfattning. Att omfattande avlägsnanden av material sker, även från massmedieföretags konton, har vi sett exempel på i närtid. Ett aktuellt och uppmärksammat exempel är att Facebook i fjol valde att ta bort en ikonisk nyhetsbild från Schibsteds norska tidning Aftenpostens konto.

Schibsted ser ingen anledning att tillstyrka eller avstyrka Kommitténs förslag i denna del men vill rikta Komitténs uppmärksamhet kring ovanstående problematik.

2.4 *Preskriptionsregler och ansvar för databaser*

Schibsted anser att den ordning som slås fast genom NJA 2013 S. 945, dvs att en ansvarig utgivare för en databas även bär ansvar för uppgifter som lagts in i databasen innan han eller hon blev ansvarig för densamma, är djupt problematisk. Att den ansvarige utgivaren på detta sätt iklädes ett straffansvar för en publicering som han eller hon inte har fattat beslut om, haft möjlighet att förhindra eller ens haft kännedom om, är inte rimligt. Därtill kommer att den ursprungliga publiceringen kan ha skett i en helt annan samhällelig kontext än den som råder när ny utgivare tillträder, och att det är i denna ursprungliga kontext publiceringen bör bedömas. Mot denna bakgrund välkomnar Schibsted Kommitténs uppdrag att se över och ta ställning i frågan.

Schibsted konstaterar att Kommittén föreslår att nuvarande preskriptionsordning behålls men att det införs en ansvarsbegränsning för material som är äldre än ett år. Enligt Kommitténs förslag ska utgivaren, om denne vill hävda att ansvarsbegränsning föreligger, särskilt åberopa detta.

Oaktat en ansvarsbegränsning införs enligt Kommitténs förslag löser detta inte det enligt Schibsted principiellt oacceptabla förhållandet att en utgivare iklädes straffansvar för ett publiceringsbeslut som dess företrädare har fattat. Det kan vidare konstateras att det sannolikt inte ens finns praktiska möjligheter för en tillträdande utgivare att gå igenom det omfattande innehåll som publicerats på medieföretagets webbplats under det sistförflutna året (med löpande, ofta dagliga, uppdateringar). Som ett exempel kan nämnas att Aftonbladet publicerar uppemot 420 nya artiklar varje dygn. Detta innebär att bara en månads "arv" vid tillträdande som ny utgivare på Aftonbladet skulle omfatta nästan 13 000 artiklar, tolv månader skulle innebära mer än 150 000 artiklar. Det är inte rimligt ur ett ansvarsperspektiv.

Vad gäller preskriptionstiden bör denna enligt Schibsteds uppfattning kortas ner, och börja löpa vid det ursprungliga publiceringstillfället. Schibsted tycker här att det finns anledning att titta på Pressombudsmannens regler, där tre månaders preskription gäller.

Ensamansvaret ska enligt vad som ovan anförs begränsas till den vid tiden för publiceringen ansvarige utgivaren.

Enligt Kommitténs förslag ska en utgivare ha möjlighet att undgå ansvar om han eller hon väljer att ta bort uppgiften senast två veckor efter det att Justitiekanslern eller en målsägande har underrättat utgivaren om att uppgiften kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Om så inte sker ska uppgiften emellertid anses börja tillhandahållas på nytt. Även om detta ger utgivaren vissa möjligheter att undgå ansvar är ordningen enligt Schibsteds uppfattning inte tillfredställande. Skälen för detta är dels att det innebär att en uppgift som efter anmaning inte tas bort ska anses som återpublicerad, vilket i sig är principiellt ytterst tveksamt. Vidare måste utgivaren i en sådan situation ta ställning till en publicering som gjorts i en viss kontext (t.ex. en pågående debatt), utifrån nya förutsättningar än de som rådde då publiceringen skedde.

Förslaget skulle därtill kunna leda till obefogade påtryckningar på utgivaren att snabbt ta bort sådant innehåll som anses som icke önskvärt, vilket i sin tur innebär risker för otillbörlig påverkan på yttrandefriheten.

Vad gäller Kommitténs förslag, att det ska införas en möjlighet för en målsägande att vända sig mot medieföretaget med ett skadeståndskrav, även om utgivaren till följd av ansvarsbegränsningen inte kan hållas ansvarig och uppgiften eventuellt tagits bort, avstyrker Schibsted även detta. Skälen för detta är dels att det uppstår en oklarhet kring huruvida en viss publicering är otillåten eller ej, men framför allt att det även här finns en risk att utgivare anser sig tvingade att vara återhållsamma i sina publiceringar, dvs. att en otillbörlig påverkan på yttrandefriheten sker.

Sammanfattningsvis kan Schibsted inte tillstyrka Kommitténs förslag avseende Preskriptionsregler och ansvar för databaser så som det presenterats i Utredningen. Det bör dock framhållas att det faktum att Schibsted har invändningar mot Kommitténs förslag enligt vad som anförs ovan inte innebär det skulle saknas behov av att reformera

och förtydliga rättsläget. Att ett sådant behov finns är ut Schibsteds perspektiv uppenbart.

2.5 *Personlig integritet och grundlagsskydd*

Schibsted har mot bakgrund av den typ av tjänster som lanserats på senare tid (i praktiken Lexbase) förståelse för Kommitténs resonemang i frågan om förhållandet mellan den personliga integriteten och grundlagsskyddet. Oaktat Schibsted delar uppfattningen att oseriösa aktörer inte bör komma i åtnjutande av ett skydd som var avsett att skydda aktörer som bedriver t.ex. granskande journalistisk är Schibsteds utgångspunkt att fokus i denna utredning bör vara skyddet av yttrandefriheten, snarare än skyddet av den personliga integriteten. Kommitténs förslag, att det ska införas undantagsbestämmelser i TF och YGL som avser känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse mm, bör därför ses i detta ljus.

Enligt Kommitténs förslag ska samtliga uppgiftssamlingar som har ordnats så att det är möjligt att söka eller sammanställa de aktuella uppgifterna kunna omfattas av undantaget. En förutsättning för att sådant undantag ska gälla är att dock att det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i de enskildas personliga integritet.

Schibsted ser, oaktat vad som i Betänkandet framhålls om att det måste anses uteslutet att en uppgiftssamling som tillhandahålls inom ramen för traditionell masmedieverksamhet skulle träffas av undantaget, en risk för att regleringen ändå kan komma att träffa sådan verksamhet som inte var avsedd att träffas av bestämmelsen. Det torde finnas fall av redaktionella publiceringar som inte självklart faller utanför undantaget, och som därmed riskerar att omfattas, oaktat det inte var avsikten att dessa skulle träffas av regleringen. En sådan effekt skulle kunna få till följd att yttrandefriheten inskränks på ett omotiverat sätt. Det är enligt Schibsteds uppfattning vidare viktigt att betona att, vid sidan av traditionell journalistisk verksamhet, även sådana rena söktjänster som med legitima skäl tillhandahåller uppgifter avseende t.ex. adress och telefonnummer, inte bör drabbas.

Schibsted kan, mot bakgrund av vad som ovan anförts, inte tillstyrka förslaget utan tydligare avgränsningar.

2.6 *Internationellt rättsligt samarbete*

Kommittén påpekar i Betänkandet att nuvarande reglering innebär att Sverige har ytterst begränsade möjligheter att bistå andra länder i rättsliga samarbeten på tryck- och yttrandefrihetens område, och föreslår mot denna bakgrund att man ska införa en möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd i dessa frågor.

Oaktat utgångspunkten enligt betänkandet ska vara att “i princip samma höga skyddsnivå” ska gälla vid lämnande av sådant bistånd, och att bistånd ska kunna vägras om det står i strid med allmänna svenska rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området kan Schibsteds inte komma till någon annan slutsats än att en bestämmelse i enlighet med Kommitténs förslag riskerar att inskränka skyddet för svenska publicisters yttranden då den öppnar för en vidare möjlighet till angrepp på

publicisterna, med stöd i andra rättsordningar. Med målsättningen att skyddet för yttrandefriheten ska förstärkas, inte försvagas, bör man enligt Schibsteds uppfattning istället utreda möjligheterna att ytterligare skydda nämnda typ av yttranden från angrepp, till exempel genom att begränsa möjligheterna att angripa svenska publiceringar med stöd i andra länders regleringar.

Schibsted kan mot bakgrund av vad som anförs ovan inte tillstyrka förslaget.

2.7 Tillgänglighet och främjande av europeiska produktioner m.m.

Schibsted noterar att Kommittén, primärt mot bakgrund av ett överträdelseärende av Sveriges genomförande av AV-direktivet, har övervägt bl.a. om det bör ställas samma krav på tillgänglighet för funktionsnedsatta på beställ-TV i tråd som när det gäller tv och beställ-tv genom etern och tv i tråd, samt om det på motsvarande sätt ska ställas samma krav på att främja framställningen av, och tillgången till, program av europiskt ursprung.

Schibsteds uppfattning är att det är viktigt att innehåll, såväl i text som stilla och rörlig bild, i rimlig utsträckning görs tillgängligt för alla och envar, oavsett fysiska förutsättningar att ta del av detsamma. Att uppmuntra till ökad tillgång till program av europiskt ursprung är också i sig positivt. Dock är det enligt Schibsteds uppfattning viktigt att belysa skillnaden i resurser för att möta denna typ av krav, och därmed lämpligheten i att ställa dem på å ena sidan aktörer som har tv-sändningar i tråd som sin kärnverksamhet, och å andra sidan massmedieföretag vars primära verksamhet istället utgörs av publicering av nyhetstjänster av tidningskarkitär, dvs. där tillhandahållandet utgör en begränsad del av verksamheten.

För kommersiella massmedieföretag vars primära verksamhet utgörs av publicering av nyhetstjänster av tidningskarkitär utgör sändning av rörlig bild, t.ex. klipp, egenproducerat innehåll och dyl, alljämt en sidoverksamhet. Att i lag ställa i princip lika omfattande krav på dessa aktörer som på de licensfinansierade public service-bolagen är enligt Schibsteds mening inte rimligt. Skälen för detta är såväl skillnaden i personella och ekonomiska resurser som verksamheternas skilda karaktär och uppdrag på mediemarknaden.

För att kunna utveckla sina verksamheter till att omfatta nya format och nytt innehåll anser Schibsted att massmedieföretagen behöver utrymme att "experimentera", t.ex. med nya publiceringsformer. Schibsted ser en uppenbar risk med att allt för detaljerade bestämmelser avseende såväl innehåll som format riskerar att hämma denna, för massmedieföretagen så viktiga, utveckling.

Beslut om vilken typ av innehåll som ska publiceras i rörlig bild på dessa massmedieföretags webbplatser, och hur detta innehåll ska tillgängliggöras, bör enligt Schibsted vidare tas av den ansvarige utgivaren på samma sätt som vid publiceringar i annat format.

Stockholm den 22 januari 2017
Schibsted Sverige
genom

My Goland